

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

2. Cuius diei vesperâ Phase immolabatur. cap.23.v.5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

fabrica complebatur, colligit quinque circiter menses cum dimidio, in edificatione tabernaculi fuisse positos, eo quod tantum temporis interiaceret diem expiationis & finem mensis ultimi. Nempe Moyses mox à fabrica cum secundis tabulis & læto remissi peccati nuncio, tabernaculi fabricam auspicatus est, cum non esset vlla causa, quæ opus istud retardetur.

CAPVT XXIII. LEVIT. v. 5.

Mense primo, quarta decima die mensis ad vesperam Phasæ Domini est.

QVÆSTIO I.

Cuius diei vespera intelligatur.

Ad diei 23. 1. Quidam hunc versiculum ita sunt interpretati, vt dicerent agnoscendum Phasæ immolandum fuisse illo vespere, qui inter diem 13. & 14. cedit. 1. Quia lege cautum erat, vt Hebræi à vespera ad vesperam sua sabbata celebrarent, vt hic dicitur, v. 32. Deinde Iosephus ait Hebræos in Aegypto prima mensa celebrasse appetente siue instante luna decima quarta. 3. Dicitur Deuter. 16. v. 6. immolabis phasæ vespere ad solis occasum, quando egressus es de Aegypto. Vnde nonnulli concludere volunt, Hebræos migrasse, circa solis occasum, quo ceditur dies 14. pridie autem, etiam circa solis occasum immolasse phasæ lunam Paschalem. Quod ex Zonara confirmant, qui eis videtur docuisse Iosephum ex Aegypto excessisse luna decima quinta oriente. Certum autem est, nam decimam quintam eo ferè tempore oriri, quo in aduersa cæli parte occumbit.

Sed 24. diei mensis. 2. Hanc nihilominus interpretationem falsam esse bene offendunt Iosephus hic. q. 7. Suarius tract. de Eucharistia in azymo conficienda, Ribera de Templo cap. 3. Cornelius, Bonfrerius, Menochius & alij in hunc locum, Sallustius, Sallianus in tabulis mensium, Peravius anno m. 2453. Hebraei in ritualibus. Consentunt Sectarij Caluissius cap. 38. Intrad. Chron. & Chronol. 5. Qui omnes authores ex communi doctrina statuunt Phasæ non solum in Exodo, sed sequentibus etiam temporibus ex legis præscripto Paschalem immolasse ad finem diei 14. & hunc asserunt sensum esse verum iam recitati. 1. Quia quando absolutè dicitur alieuius diei vespera, intelligitur de fine illius diei. Vt si quippiam gestum scribatur ad vesperam bati, ea significatur, quæ sabbatum terminat, idque ex communi consuetudine & loquendi consuetudine. Singuli enim dies etiam duabus vesperis terminis includantur: non tamen habent nisi vnã vesperam sibi propriam scilicet, qua finiuntur. Ea verò vespera quæ sabbatum præcedit

Prob. 1.

est absolute loquendo vespera sabbati, sed feria sexta, ut patet Gen. 30. ver. 16. Exodi 8. v. 14. Neque lex edicebat festa à vespera propria ad vesperam propriam celebranda: sed simpliciter à vespera, nempe diei præcedentis, ad vesperam, pura diei ipsius festi. *Secundo.* Agnus ut paulo post dicam, ante solis occasum immolabatur, more autem legis antiquæ, nullus dies inire censebatur, nisi præcedentem diem clausisset solis occasus, sicuti nec ante solis occubitum exibat. Cum igitur Agni immolatio debuerit decima quarta die fieri, non poterat agnus lucente adhuc sole, die tertia decima immolari. *Tertio.* Ex contextu historiarum Exodi 12. patet eadem nocte, qua agnus paschalis absumptus est, occisa esse primogenita Ægypti, neque hanc cladem mox ab occasu solis, in media nocte accidisse legimus illo cap. 12. v. 29. & Sap. 8. ver. 14. Tum virginitibus Ægyptijs eadem nocte a deo festinarunt egredi Israëlitarum, ut fermentandi panis tempus non haberent. *Quarto.* Ex Num. 33. vers. 3. Profecti igitur de Ramesse mense primo, quinta decima mensis primi, altera die phasæ. Quæ verba Hebraicè, Græcè, Latine, clarè indicant, phasæ celebratum fuisse illo vespere, quod proximè diem migrationis antecessit. Violenta autem est eorum interpretatio, qui noctem integram & diem 14. inter phasæ & profectioem intrudunt. *Quinto.* Lex ipsæ verbis Levit. 23. v. 5. phasæ indicit, quibus esum azymorum præcipit Exodi 12. v. 18. Primo mense, quartæ decimæ die mensis ad vesperam comedetis azyma usque ad diem vigesimam primam eiusdem mensis ad vesperam. Ex quibus patet, vesperam quæ phasæ tribuitur, esse eam, qua finitur dies decima quarta, sicut ex omnium etiam aduersariorum sententia azyma ineunt vespere diem 14. sequente & desinunt vespere, quo dies 21. concluditur. Tenebat autem azymorum usus dies septem, ut habemus tum alibi, tum Exodi 12. v. 15. & 19. quarum dierum prima erat sancta atque solemnitas. ib. ver. 16. & quidem decima quinta, iuxta illud Levit. 23. vers. 6. quinta decima mensis huius, solemnitas azymorum Domini est: septem diebus azyma comedetis. Sicut igitur ad finem decimæ quartæ diei erat exterminatio fermenti: ita & exitus agni. Quod etiam disertè Deus imperauerat Exodi 12. v. 8. & edent carnes nocte illa, assas igni, & azymos panes cum lactucis agrestibus. Et repetitur Num. 9. v. 11. Quarta decima die mensis ad vesperam, cum azymis & lactucis agrestibus comedent illud, subaudi phasæ. Hinc Evangelistæ simul verumque coniungunt, agnum, inquam, & azyma, ut Marci 14. ver. 1. Erat pascha & azyma post biduum. Et Lucæ 22. v. 7. Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. Necesse autem erat occidi paschalem agnum, quando inibat dies prima azymorum, vel instabat: quæ cum esset solemnitas ab occasu solis celebrari incipiebat, & tunc agnus comedebar. Sexto, hanc doctrinam omnes tenere debent, qui cum communi & vera sententia à secunda die Paschatis ad Pentecosten 50. dies numerant.

P.
PhilippiChronologia
Testamenti

A. IV

17

Ad 1. Rat.
contr.

3. Ad primum argumentum contrariæ opinionis, iam ex parte
sum est. Dies enim decimaquarta non erat solemnis, nec in numero festi-
rum siue festorum, ac ideo nihil ad eam spectabat præceptum de festis
ra ad vesperam celebrandis. Deinde non quaeritur hic an vespera diei
tertiæ aliquo modo ad diem sequentem spectet; sed utrum agnus immo-
latus fuerit, vno die integro ante quam azymis vescendum esset. Dico autem
manducandum fuisse cum azymis ex illo Exodi 12. v. 8. & sic pascha cele-
branda in eunte festo azymorum, quod à vespera diei 14. ad vesperam diei 15.
tinebat.

4. Bene addunt aliqui, dies festos ex legis præscripto celebrandos
fuisse, à vespera ad vesperam: in Scriptura nihilominus dies absolute à ma-
mane computari, & habere duas partes, quarum prior vespere; posterior
terminatur. Quo sensu Gen. 1. dicitur: factum est vespere & mane dies unus
dus, tertius &c. Hinc vere dici potest factum pascha, & azyma coepisse
sed serò.

Ad 2.

5. Ad secundum argumentum refutandum præsto est ipsiusmet
authoritas, qui lib. 3. Antiq. cap. 10. clarè tradit agnum mactari & abstin-
tum die 14. vt nihil in crastinum reseruaretur, die quintadecima fuisse
nitatem azymorum: quæ septem diebus celebrantur, inquit. Vnde bene
aduertit, de mente Iosephi dubium esse non posse ei, qui caput illud
Quod igitur idem Iosephus ait Hebræos *ὅτι τῆς τῆς τοῦ ἁγίου καὶ δὲ αὐτῶν*
celebrasse, verti debet, cum aduenisset decimaquarta, vt alibi notauimus & nota-
eo confirmant, quod *ὅτι τῆς τῆς* sic aoristi temporis, ac proinde præteriti
tionem admittat.

Ad 3.

6. Tertia ratio ab aduersarijs solui debet, si hoc modo proponant
bræi debebant phasæ immolare, quando egressi sunt de Ægypto: hoc
factum est die 15. primi mensis. Numer. 33. ver. 3. ergo illa die pascha
bant, quod aduersarij non admittunt. Vera autem illius loci Deuter.
peratio est, illud, quando egressus es de Ægypto, non significare præcise
egressus; sed inderminate tempus quo fuit egressus, q. d. sub quo
egressus es: quia sub initium noctis, quæ erat inter diem 14. & 15. præteriti
comederunt phasæ, & post medium eiusdem noctis Hebræi ex Ægypto
grarunt. Zonaram porò non nisi violenter & obrorto collo remitte-
suas parte strahere conantur: solum enim ait Hebræos mouisse, *ὅτι τῆς τῆς*
quinta, κατὰ τὴν ἡμέραν, secundum lunam, hoc est, ad lunam siue splen-
dente luna, vel potius decimaquinta die mensis ad lunam
cursum prisco Hebræorum more accom-
modati.